

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XXXI.)

A' TS. ÉS KIR. FELSÉG' KEGTELMEVEL.

Indult BÉTSEÖL Pénteken 20. Májusban. 1796.

B é t s.

Taufferer, ma reggeli 5 orakor a' Profosz házból, egy itt lévő gyalog Bataliontól által vétettéven, a' Gilaszira, a' számára fel-állított akasztó-fa alá kísértetett, és arra fel is tétetett.

O l o s z H a d i T ö r t é n e t e k.

A' Bétsi Udvari Hiv-adásból. —

A' Május' 10-dikénn Formigatóból tetetett tudósítás szerént, az Olosz országban lévő ellenségnek már régtől fogva szüntelenül érkező ujj ereje, és a' Turini Udvarnak az ellenséggel történt tudva lévő meg-egyezése által, a' Ts. Királyi tábor' Komen-derőzö Generálisa arra indítottott, hogy az Olosz

S s

országban minden külömb-külob-féle helyeken fekvő katonatsoportyainkat, magához öfzfze gyűlytse, olyan tzállal, hogy így Olosz országnak bátorságát, a' mennyire lehet, fenn-tarthassa. —

Május' 7-dikénn *Piazenza* várofsának szomszéd-ságában, a' Generálmájor *Liptay* vezérlése alatt lévő Ts. Királyi csoport és a' Frantziák, öfzfze tsapván, a' verekedés egész 8-dikig tartott, mellynek alkalmatofságával az ellenség, a' miéinknek álhatatos-sága miatt, hátat adni kéntelenített, nevezetesenn egy *Godogno* nevű *Mediolánumi* helységből (*Lodi* és *Cremona* között) nagy kár-vallással ki-verettetett; és 6 ágyukkal együtt számos Frantzia hadi fogjok is akadtak a' mieink' kezére. —

Hanem, mivel az ellenség mindgyár az után esmet olly feles számu ujj segítséget kapott, a' mennyi néki az elő-nyomulhatást lehettségeisé tette: erre való nézt a' mi Komendérozó Generálisunk mindgyár, a' *Pizaghettona*, *Cremona* és *Casal* mellett lévő posztyainknak meg-tarthatásokra szükséges rendeléseket megtette, olyan tzállal, hogy a' tábor, a' körülállásokhoz képeft tovább mozdulhasson, nevezetesenn pedig, hogy *Mantuának* szükséges fedezhetésére, az alkalmatofság fenn-maradgyon. —

A' Ts. Királyi táb or' segítségére ujjantonn rendeltetett seregeknek első ofztálya, már meg-érkezett Olosz országba, és a' hátra lévőök is ez után, a' legnagyobb siettséggel követlezeni fognak.

Genuából Apr. 30-dikánn; —

Toulonból egy kised hajókból álló tereh-hordó Frantzia hajós sereg, a' *Genuai* parthoz *Loano* mellé meg-érkezett. Kevés napokkal az előtt egy *Ánglus* Frégát, vagy négy illyen eleséggel és munitzióval rakott Frantzia hajót, el-fogott. — A' Frantzia hajókon, a' mint hallatik egyebek között sok a'-féle tsonakok is érkeztek, a' mellyeknek ök az Olosz tó,

könn és vizekenn akarják hasznokat venni. — Ők ad-
dig, míg a' kietlen pafsusok között folytak a' tsa-
tázások, ló hátton is szállítottak apro ágyukat ke-
resztül, a' hol külömbenn a'-féléktől nem lehetett
vólna tartani. — A' *Genuai* tenger-partok' mejjékein
lévő lakosoktól, az Őszvéreket mind el-requirálták. —

Vintimigliábol April. 22-dikénn irták, hogy Fran-
tzia országból még mind jönnek az ujj seregek, és
takarodnak a' tábor felé. April. 21-dikénn is 560
Dragonyosokkal együtt, két Generalisok maschéroztak
Vintimigliánn keresztül. Az ország-útak *Mársiliától*
fogva *Nizzáig*, a' táborhoz takarodó fegyveres tso-
portokkal vagynak el-lepve.

S z ö v e t t s é g e s B e l g i u m .

A' *Schelde'* vize, mellynek bé-zárva-tarthatása,
tsak néhány esztendőök előtt is, milliókba került a'
Batavusoknak, végezetre közelébből, egy neutrális
hajónak *Ántverpiá*hoz való bé-evezése által, minden
neutrálisok előtt meg-nyitatték. — Melly nehezenn
elsék azonbann a' *Hollándusoknak*, a' Frantzia Res-
publikával kötött Traktábann azt az *Ártikulust*, melly
ízerént magokat ezen viznek meg-nyitására köte-
lezték, bé-tölteni, nyilván mütattyák azok az aka-
dályok, mellyek által ők ezen első hajónak bé-evezését,
fok féle-képpen meg-gátolni próbálták. A' hajónak
neve *Toskana*. Swéd hajó, és Swéd Kapitány' ve-
zérleése alatt jött. *Hámburgi* portékákat hozott. —
A' *Flieszingeni* kikötő-hellyhez érkezvén, itt meg-állit-
tatott a' *Hollándusok* által. A' dolog az *Ántverpiái*
Elölljáróknak tudokra esvén, néhányak közzüllök
mingyár *Flieszingenbe* mentek, és a' *Schelde'* vi-
zének meg-nyitattását, *ex officio*, a' magok ujj jufok
ízerént kívánták. A' dolog annyival fontosabbann foly-
tatódott, mint-hogy a' következő időkbenn örökké
ennek az első hajónak bé-evezése fog finor-mérték
gyanánt szolgálni. Mint ment légyen pedig véghez

az egész *História*, leg világosabban lehet látni az itt következő Hír-adásból, a' melyet az ide rendeltetve lévő Frantzia Biztos *Brusle* tett közönségeslé: — „

„Mi (igy szoll *Brusle*) *Flieszingen*be érkezvén, a' *Svéd* Kapitánt itt a' kikötő-helybenn találtuk, a' hova ötet a' *Hollándus* hadi hajók kényszerítették bevezetni. A' *Flieszingai* Frantzia Komendáns *Vanstábel* nem lévén jelen, az ő Májorja meg-kérte az itt lévő *Hollándus* Biztosokat, hogy a' szöbann forgó *Svéd* hajót az *Antverpia* felé való evezésbenn ne akadályoztassák-meg: de a' *Hollándus* Biztosoktól ellenkező választ kapott. Mi ez ízerent haladék nélkül tudósítottuk a' Comendánst *Vanstábel*t, a' ki ekkor *Düńkirchen*benn vólt, és ő, a' dolgot meg-értvén, azonnal 7 fegyveres hajókkal jött onnann haza *Flietzingen*be. Tölle 12 orányi idő-halasztást kértek a' *Hollándus* Biztosok. — „En 12 minntumokat sem adhatok.,, (felel *Vanstábel*) — A' *Hollándus* Biztosok fenyegettek, hogy az ő hadi hajóik tüzet fognak adni. — „Jól vagyok (felel esmet *Vanstábel*); éngemet ugyan el-sűjjeszthettek: de a' szigetenn lévő Frantziák bőszzut fognak érettem állani.,,—

*Vanstábel*nek illy áthatatos feleletei után a' *Svéd* Kapitányhoz fordúltak a' *Hollándus* Biztosok, ötet próbálták meg-ijeszteni, azzal fenyegetvén, hogy Kártásokkal fognak a' hajójára lövetni. — Egy fertály ora múlva az után, két Frantzia hajók közzé vétette *Vanstábel* a' *Svéd* hajót, maga pedig egy harmadik Frantzia hajónn, ezek és a' *Hollándus* hadi hajók közzé helyhezette magát, így evezvén-el előtök; kik is láttattak ugyan némelly ellenséges készületeket tenni, hanem a' *Vanstábel* jelen-léte által zabolánn tartattak. A' *Batzi* bástyák alatt is készen tartotta magát *Vanstábel* a' tsatázásra, ha t. i. a' *Hollándusok* ellent találnának állani: hanem a' *Svéd* hajó, egy Frantzia fegyveres hajótól lévén fedeztetve, itt is, bántodás nélkül el-evezett, és *Antvarpiá*hoz ízerentsélessen meg-érkezett — a'-hol harang-szó- és ágyu-ropogások-által fogattatok, és nagy örömmre szolgáltattott alkalmátosságot.

Frantzia Ország.

A' Spanyol Minister gyakrann szemléltetik a' Directoriumnak hol egyik hol másik tagjával beszélgetni. Azt tarttyák, hogy az ő gyakor együtt való beszélgetéseknek matériája, vagy a' Spanyolok és Anglusok között támadandó háboru, vagy pedig a' közönséges békefészek helyre-állittatása légyen.

Az Öt-százak' Tanátsának egyik utóbbi ülésében a' felöll panaszolkodott Guyomard, hogy a' népnek buzgása az egész országban, erőssenn ki-aludt légyen; a' mint-hogy még a' Directorium által ezenn napokban egymás-után ki-adatott Olosz országi győzedelmek' hirei is, nagy lágy-melegséggel vétették: és az e'-féléknekoka, a' Rojálista Ujsag-íróknak tulajdonittathatván, javasolta Guyomard, hogy egy valóságos Respublikánus Ujságot kell fel-állítani. Az ő projectoma nem hogyatott helybe. — Az után Daubermanil állott-fel, azt projectálván, hogy egy Com-missió által kellefsék meg-visgáltatni: mi légyen az oka a' köz-buzgás' illy el-szunyadásának, 's-mint lehessen azt ujra fel-eleveníteni. — Savary úgy ítelt, hogy ezt a' tzelt egy Győzedelmi innep-szentelés által lehetne leg jobban elérni. Elő adta a' módgyát is, miként kellefsék azt meg-innepelni: hanem még eddig mind ezekből a' projectomokból, semmi nem decretáltatott.

Az az esmeretes Democrata, Payne Tamás, a' ki azért, hogy Angliában a' rebellió' principiumit prédikálhassa, a' hazáját Amerikát oda hagyta, 's-az után még is, hogy maga is, mint a' képe, fel ne akasztassék, Angliából is el-futni kéntelenített; a' ki Frantzia országba két kézzel bé-fogadtatott, Polgári jussal meg-ajándékozott, és, noha a' Frantzia-nyelvet sem tudta, még is a' Törvény-hozók közzé fel-vétetett; de a' ki végezetre azonn vélekedéséért, hogy a' szerentsétlen XVI-dik Lajos Királyt, Amé-rikába küldödni elégségesnek állította lenni, az akkor uralkodó Terrorista párt' barátságát el-vesztette,

's-tsak hamar azután a' Törvény-hozó Gyűlésből is ki-szorítottván és számkivettétvén, az óta minden nép-gyűlésekben csak nem egészfzenn el-felejtetett vala — ez a' *Payne Tamás* most, esmét egy *Prophe-tico Politikai* munkáival rukkolt-ki a' világ' elibe, melyben azt jövendőli, hogy az *Anglusok'* Finántziája kevés idő múlva, valami 20 elzendők alatt, fel fog fordulni. Ezt a' munkát ő, Kép-viselő *Anthenas* által, a' *Anglus* nyelvből Frantziára is által fordítottván, a' napokban, mind *Anglus* mind pedig Frantzia nyelven, az *Öt Százak Tanácsa'* elibe terjesztette. A' Tanács a' *Defermont* projektálására, a' ki azt erősítette, hogy a' könyv minden Finántziához értő emberektől figyelemmel való meg-visgáltatást érdemel, azt decretálta, hogy annak Frantzia fordítása a' Respublika' költségével még egyszer ki-nyomtatassék, és mind a' két Tanács' tagjai között ki-osztatassék.

A' Törvény-hozó Tanácsnak egy része már rég hogy mesterkedik azon, hogy a' volt Conventnek a' Kép-viselőségből ki maradt némelly tagjait, a' mostani Törvény-hozók Tanácsába esmét fel vétetesse. A' fogás erre a' volna, hogy a' Tanács még nintsen telyes számmal. A' dolog, még vizsgálás alatt vagyon.

A' Házas-emberek' Innepe, a' múlt April. 29-dikénn ment véghez egész Frantzia országban, hanem a' körülállásokhoz képeft, minden pompa és tizif-raság nélkül, 's igen takarékos költséggel. A' Directorium is, a' mely *Páris*ban az e'-féle innepekenn maga is meg szokott jelenni, most csak a' *Municipális Elöljárókra* bizta az Innepi Cerimoniáknak tartását. Az ujj Házások, mindenek felett invitáltattak az innepre. Az olyan Házas-pároknak, a' kik az ő Hazajok-fiai között, igazi például szolgálható házassági életet élnek, vagy a' kik tulajdon gyermekeik mellé, a' táplálásra idegen gyermekeket is fel-vettek, a' Vének, 's-az ő számos ház-népeik által körül-vétetettve lévő Házas-párok, Házafi koronákat osztottak-ki. —

Közelébről a' Háládadofságnak innepe fog celebrálatni.

A' Directorium ki-hírdettette, hogy a' fegyveres seregek ezen túl, fele részint kész pénzrel, fele részint pedig *Mandatumokkal* fognak fizettetni, a' mellyek kész pénz helyett fognak járni — ha el-készülnek; de még nintsenek készenni.

* A' belső Politziára vigyázó fegyveres sereget, a' künn tsatázó táborokhoz indította a' Directorium, mivel-hogy ehez is gyanuval kezdett vólt viseltetni.

A n g l i a.

A' *Londoni* Udvari Ujjságbann jó hírek olvastatnak: — Az *Admirál Parker*' Fregáttjai egy 20 ágyus *Frantzia* Fregátot el-fogtak az *Amérikai* tengerenn, a' mellyen 200 hajós legények vóltak. — *Anglus* *Commodore Pelew* is két *Frantzia* Fregátokat fogott-el közélébről *Frantzia* ország mellett, mellyek közzül az egyik 38, a' másik pedig 44 ágyus, és az elsőnn 255, a' másodikkon pedig 340 hajós legények estek fogására. —

Már a' rebellis *Maroonak* is meg adták magokat *Jamaika*' szigetén, a' kik 543 fejből állanak, úgy hogy, még csak 24 férjfi, s-valami 63 afzfzony és gyermek rébellisek bujdokolnak az erdőkbenn. — Az *Admirál Christian*' tránsport hajói közzül végre csak ugyan meg-érkeztek mind együtt 70-nig valók, 5350 katonákkal együtt *Barbados*hoz, a' melly tránsport hájók közzül a' *Déli Amérikai* szégetek között, csak kettő akadott a' *Frantziák*' kezire, 150 katonákkal együtt. — *Gibráltár*bol is 2000 katonák érkeztek-meg ezenn szigetekre az *Anglusok*' segittségére, a' mi-ólta itt már ujra elevenedni kezdenek az ellenséges öfzsze-tsapások. *Millars* nevű halmonn a' *Frantziák* meg-támadták az *Anglusokat*, de ezek verték-meg azokat. Ezek közzül csak 24 ember esett-el, 34 sebet kapott; amazok sokat vezítették. *Grenada*' szigetén ellenbenn az *Anglusok*, az ivó-víznek nem-léte miatt, a' *Pilore*'

halmait oda hagyni kéntelenítették, — 's-több e'-féle változó szerentsével folyó környülállások.

Parlamentomi dolgok: —

Aprilis 25-dikénn esmet a' kutyákra vettető adó forgott kérdésbenn. *Sberidán*, mint a' kutyáknak igen nagy oltalmazójok, a' maga éles tréfájának egész erejét éreztetni kívánta ezen alkalmatossággal azokkal, a' kik ezt a' kutyákra vettető adót javasolják. Az *Ironiának* minden mesterségeit *requisitzióba* vette volt most *Sberidán*. — *Dentnek*, a' ki elsőször projectálta ezt az adó' nemit, azt vetette szemire, hogy ő, az alatt a' szín alatt, hogy a' Király' Jobbágyait a' kutyák által okozódó veszedelmek ellen oltalmazza, a' Ministerek' kézi-mesterségibe elegyítette magát. — Az emberiséggel ellenkezőnek is nevezte a' kutyákról szolló projectomot, ha abbann a' formábann, a' mint előbb javasoltatott, törvényvé lenne; mivel az, első jel-adás fogna az arra lenni, hogy a' szerentsétlen kutyák között sok ezerek agyonn veretefsenek; minden embernek szabadságábann fogna állani, a' még adó alá nem vettetett kutyát agyonn ütni. Ha ez a' principium, más egyéb taxák' nemire is ki-terjesztetődne, az is észébe juthatna valakinek, hogy egy bé-porozott, de a' haj-por-taxát meg nem fizetett fővel, a' kutyához hasonló módonn bánnyon. — Igen mardosó szavakkal mondotta *Sberidán* továbbá, hogy háládatlanságot követnek-el a' Ministerek, ha a' kutyákkal, a' mellyeket csak nem rég is, a' hazai rend fenn-tartása végett (*Jamaica* szigeténn a' *Maroonak* ellen) magok mellett tsatázní-víttek, így bánnak, és ezeket a' magok *Napnyugoti Indiai* ujj Szövettségeseiket így jutalmaztattyák-meg. &c. — A' *Sberidán* tsufolodó szavai, sokszor meg-ujjitott és magoss hagonn való hahatálásokra adtak alkalmatosságot. —

Pitt pedig, a' ki az utóbbi szám-vetés alkalmatossággával, a' folyó esztendei jövedelem közzé, már a' kutyákra vettető adóbol bé-jövő 1 millio Forintokat is oda számlálta volt, midgyár olyan ajánlást tett, hogy ezen adó' nemére nézve, más projec-

tomot fog a' Parlamentom' elibe terjeszteni; mellyre nézve a' *Dent*' projectoma, vizsza vettetett. —

Grey arról tett ugyan ezenn ülésbenn jelentést, hogy ő 8 napok múlva egy formális, Státust illető vádat fog a' Parlamentom elibé terjeszteni, az iránt, hogy a' Ministerek az Ország' törvényeit meg-szegték légyen.

E l e g y e s J e g y z é s e k.

A' *Piemonti* és *Frantzia* Vezérek között köttetett hirtelen való fegyvernyúgvásnak punktumai, röviden ezek voltak: —,

1) A' *Frantzia* és *Sárdiniais* királyi seregek között, minden ellenségeskedések szünnyenek-meg azon naptól fogva, a' midönn a' következő fel-tételek bétöltetnek, t. i: *Coni*' vára adattafsék által a' *Frantziáknak* April. 28-dikánn. *Alessandria*' vára is adattafsék által nekik addig, míg *Tortonába* bé-botsáttatthatnak, a' mellynek leg feljebb April. 30-dikáig meg kell történni. *Alessandria* ellenben csak addig maradgyon a' *Frantziák*' kezibenn, míg *Tortonát* által veszik. Az ezen fegyver-nyúgvásnak ideje alatt a' két hatalmasságok között a' tökéletes békefégségnek helyre-állítása végett folyándó *Traktának* meg-történhető félbe-szakadása után, még 5 napokig tartson a' fegyvernyúgvás. — 2) A' *Frantzia* Respublika a' maga birtokábann fogja tartani ezen idő alatt, a' *Királynak* minden el-foglalt földgyeit, p. o: mindent, a' mi a' *Stara*' jobb parttya felöll ennek a' *Tanaróba* való szakadásáig, és ezenn aloll a' *Tanaro*' jobb parttya felöll a' *Po*' vizéig fekszik; hanem akkor, mikor *Tortona*

a' Frantziáknak által adatott, a' *Demarcations-linea* úgy változzék, hogy ők csak az *Ásti* mellett lévő halmokig maradjanak a' *Tanaro'* jobb parttya' mentiben, azonnal ott pedig a' *Nizza-della-Pagliato* *Casino* felé menő ország-út legyen a' *Neutrális-linea*. — 3) *Coni* és *Tortona* várai, minden bennük találató ágyuzó és megenni-való készületekkel együtt, adódyék által a' Frantziáknak. &c. — 4) A' Frantzia seregek *Valence* mellett akadály nélkül botsáttassanak által a' *Po'* vizinn — 5) Azok a' sebes posták, Kurirok, és Adjutántok, kiket a' Frantzia vezér a' tábortól *Páris* felé fog küldözni, a' Király' tartományainn a' leg rövidebb útonn botsáttassanak által. — 6) A' *Sárdiniai* Királynak mind azok a' seregei, és hadi készületei, a' melyek még az *Ausztriai* seregeknél volnának, ezenn fegyvernyúgvás alá bé-foglalassanak. — 7) *Ceva* várának minden ágyukkal, munitziokkal, és egyéb hadi készületeivel való által-adattatása után, az abban fekvő fegyveres sereg, a' *Piemonti* földre meenyen bé. — 8) A' *Ceva*, *Coni*, és *Tortona*, vagy ha ez a' Frantziáknak hamar által nem adattathatna, az *Aleksandria* beli minden ágyuk, fegyverek, egy szóval minden féle hadi készületek, szorofs laistromba vétettetvén, a' Frantzia Respublika tartozzék azokrol a' *Sárdiniai* Királynak számolni, úgy hogy, a' midönn az ágyukat a' Királynak visszfa fogja adni, akkor szoros betsüfzerént tartozzék mind azt meg-fizetni, a' mit a' hadi készületekből, ezenn fegyvernyúgvásnak ideje alatt, a' maga hafznára talál fordítani.,,

A' *Rénus* mejjékeiröl: —

Itt a' Frantziák' alattombann való készületeiknek

zugása, még mind tart. Hova tzelozzanak? — nem tudni. A' Ts. Királyi seregek a' *Renus* alsóbb mejjékeire szemléltetnek nagyobb erővel öfzize gyűlni, 's-nevezetesenn a' *Sieg vize*' környékeinn erősítik leginkább sántzaikat.

Straszburghol Május' 5-dikénn: —

„Gen. *Pishegrü* ide érkezett. Innennü születése' földgyére *Arboisba* megyen — könyv-írni. —

Báselbenn is földült-meg a' napokbann egy *Pishegrü*, kinek ez a' *Historiája*: — ott (*Baselbenn t. i.*) bé száll egy fogadóba egy idegen. Kérdik, ki? — ő felel: hogy *Hazafi Pishegrü*, a' *Frantziák' Vezére*. — a' név' hallására mindgyár sok emberek futnak öfzize — némellyek réa esmernek az emberre — mondgyák, hogy az nem *Generál Pishegrü*, hanem egy meg-tébojadott *Zürikbenn* lakó ember, kinek abbol áll a' bolondsága: hogy ő *Generál Pishegrü*. A' *Báseli Tanáts* utánna járván egy *Emigránsnak* találta lenni az embert, mellyhez-képpest rendelést tett a' városbol való el-távazása iránt.

T u d ó s í t á s o k.

1) — *Az Ultrajektomi új Bibliákat bé-köttetökböz.*

A' kie' könyvet *Homlok-táblákkal*, vagy *Mappakkal* együtt kötteti-be; mondgya-meg jól a' *Könyv-kötőnek* (kivált' ha magyarul nem tud), hogy a' *Homlok-táblákat*, mellyek egy darab papirosra vagynak nyomtatva, vágja el egy-mástól és az egyiket köfse legelől a' bibliába, úgy, hogy a' másik titulusra eszen a' hátával vagy fejer oldalával; a' másik *Homlok-*

táblát pedig köfse az ujj Testamentom' elébe, úgy, hogy a' hátával vagy fehér oldalával essen a' másik titulusra. — Az O Testamentom' Mappáját kötfesse az O Testamentomba a' 209-dik oldal elébe; az Ujj Testamentomét pedig a' 139-dik oldal elébe, az Ujj Testamentomba.

Ezt jelentei tsak azért tartottam szükségesnek, mivel' itt Bétsben, egy Magyar nyelvet nem értő könyv-kötő, már is öfzve-zavarva kötött-be egy-nehány bibliát.,,

„Pethe Ferentz.

* *
2) M A G Y A R O R S Z Á G N A K
L E - Í R Á S A.

Mellyben minden hazánkbeli Vármegek, Városok, Faluk, Puszták; uradalmak, fábriák, huták, bámorok savanyú és orvosló vizek, fődübázak, nevezetesebb hegyek, barlangok, folyó vizek, tavak, szigetek, erdők, azoknak hollételek, Földes Urok, fekvések, történettyek, külömbféle termés-béli tulajdonságaik, a' betüknes rendgyek szérént fel-találtatnak.

Készitette Vályi András Királyi Magyar Univer-
sitásbeli Profeszor.

Első Kötet.

Budan, A' Királyi Universitásnak betűivel. 1796.

Ezen Munkának 1-ső köttete már készen vagon; 45 árkusnál nagy Medján formábann valamivel több. A' Pesti Medardusi vásárkor, mind az elő-fizetők, a' mint tavaly meg-ígértett vólt, kezekhez vehetik,

mind pedig a' vásárolni-kivánok meg-találhatták. — A' Jóságáról nincs miért előre szolljunk, a' munka maga majd, leg jobban fog szollani magáról. Hogy a' benne elő-forduló materiák erősebb *interessansok*, az, akar-kinek csak a' munka' tzimépek meg-tekintéséből is eléggé szemébe tűnhetik. Tsinos-voltáról, a' kik látták minyájon meg-vallják, hogy az Universitas Sajtója allol soha sem került-ki illy tsinos munka. — Itt következik, az *Ivónak az Olvasókhoz* intezett és a' könyv' elejénn olvasztató elő-jelentése, a' melly a' munkának előre is némü-nemü meg-ismerésére szolgálhat: — „

„A' kegyes Olvasónak mind a' két Böldegságot! —

„Imé akaratom ellen is hamarább kéntelenítetttem kibotsátani e' munkát, mint szándékoztam vala. Vegyed jó szívü Hazámfia olyan indulattal, a' milyen szíves készséggel, 's bajos fáradozással hasznodra lenni igyekeztem. Valóban nem az én gyenge erőmhöz hasonló vállakat kívánt volna e' munka: de mit tudtam tselekedni? hírem, és tudtom nélkül nyomtattatott vala ki néhány esztendőkkel ez előtt a' magyar Orfeusban, hogy Korabinszky Mátyás Urnak Lekszikonnyát fordítom, 's kötelességképen vettem fel. — Igaz, hogy kedvem vala a' Tárgyhoz, mit is tehettem volna hasznosabbat, szükségesebbet Hazámna e' szolgálatnál? de féltem a' terhes munkának súllyától, 's annak akadályaitól; és így függőben maradott szándékom. Szívesen kértem vala némelly Tudós Hazafiakat, hogy velem magokat ez igyekezetben egyesítenék; senki sem ajánlotta magát; sőt kedvemet is fontos okokkal eloltani igyekeztek. Mindazáltal fellábbadozván gyengélkedő állapotomból, viszont munkára gerjesztett Hazám, 's nemzeti nyelvünk. Hathatósan segéltet Fő Méltóságú Hertzeg BATTYÁNI JÓZSEF *Cardinalis*, és *Primás* Ő Eminentziájának betses kegyessége; mert a' halhatatlan érdemü *Bél Mátyásnak* kézírásait (némelly más íratokkal egyetemben) velem közleni-méltóztatott. —

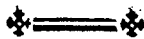
„Szép reménységet szolgáltattak a' Felséges Királyi Helytartó Tanátsnak igen kegyes Rendelésef

mellyek szerént, nem tsekély segedelmekhez lehetett méltó bizodalnam, és minden Vármegeyékhez intézett esedezéseim: de megvallván az igazat, sokkal kevesebb tudositásokat nyertem, mint reménylettem, avagy az ilyen köz hasznú igyekezet érdemlet volna. Háládatos tisztelettel köszönöm minden Méltóságokaak, 's külömbféle karban helyezettett papi, és világi Uraságoknak szívességeiket, a' kik feltételmet jótéteményeik, segedelmek, és tudositásaik által előmozdítani méltóztattak: 's azon leszek, hogy mind azokat a' Vármegeyéket, Uraságokat, Tudósokat, és Hazafiakat, kik a' Magyar Nyelvnek, 's Literaturának előmenetelét eszközlik, tetteikkel egyetemben, annak illendő helyén idővel nyilváníthassam. Háládatlanság volna tőlem, ha Tekintetes Ráth Agoston Urnak különös szívességét is nyilván meg nem köszönném, a' ki a' Felséges Királyi Helytartó Tanátsához tartozó nagy munkával készített tiz kötetből álló *Catastrumot* velem az idén közleni nem terhelte.

„Hogyha immár, igyekezetemnek minéműségét látván, e' munka a' Hazának tetszik, 's tökéletesítését kívánnya; imé jelentem, hogy az egész Országbéli Helységeknek első munkáját úgy vezettem el, hogy mindenikhez béiktathassam, a' mi szükséges lejeud: a' jobbításokat pedig némelly kimaradott Helységekkel egyetemben, mellyeknek kikerülhetésére, és a' megvizsgálgatásra ez után több időm engedtetett; mindazáltal, ha reménytelenül megtörténnék, egy tóldalékban fogom egyszermind kibotsátani, olly formán, mint e' Kötetnek végén látható. Kiváltképen ohajtanám pedig az újjabb jeles épületeknek, a' gazdaságbéli jobbítatásoknak, a' nevezetesebb új történeteknek, és a' termések mielőtoknak tudositásaikat, leg inkább a' * tsillagotskával kijegyzett Helységek eránt, mellyek féől épen kételkedem. —

„A' kik ellenben e' munkának hasznos, és szükséges voltát, vagy által nem láttyák, vagy nem akarják, vagy az ilyen igyekezetekhez kedvetlenek; kérem, leg alább ne akadályoztassák; —

Örömezt szerettem volna Érdemes Olvasóimnak könnyebbségekre, egyfzersmind a' Vármegyéknek magyar földképeikkel is, mellyek Bétsben olly jelesen készülnek, egybe kaptsolni munkámat; de még azok fontos okok miatt el nem készülhettek, 's nem is a' betűknek rendgyek szerént készítettnek; mindazáltal a' Hazában számos helyeken, 's általam is megfzerezhetők: én ellenben munkámnak kiadását tovább nem halászhattam. A' mi pedig a' Városok'nak, Kastélyoknak, 's a' r. képeit illeti, már tizen nyóltz képek felől bizonyofsa tétettem: 's megvalom, nem is vólt idöm, és módom eddig úgy sürgetni, és esedezéseimet széjjel küldözgetni, mint kellett volna: de reményem, hogy Hazánk'nak, 's Nemzetünknek híréért még sokkal számosabb *Joté-
vők* lesznek, ha e' szép tzelnek valóságos folyamatyát látni fogják. Annyival inkább, mivel mind ezeket a' tsinos, és nem közönséges képeket, egy nagyra menendő jeles Magyar Ifjú *Oroszázi Csetter Sámuel* készíti Bétsben, a' kinek szép tehetségét, imé Felsőges JOZSEF Királyi Fő Hertzegnek képe, 's néhány Városoknak, már elkészített díszes képeik bizonyítyák. —

Látni fogják ezekből az idegen külső Nemzetek is, a' Hazánkbeli nevezetesebb épületeket, látni fogták, hogy a' Magyarok is kedvellik a' szép mestersegeket, látni fogják azokat a' Méltóságokat, Uraságokat, és Városokat, kik a' Nemzeti hírért nemes szívvel adakoznak; látni fogják egyfzersmind azt is, mennyire segéllik a' Magyarok a' köz hafzonra, 's diszre intézett igyekezeteket. — Az egész képeknek

gyűjteménye, egy különös kötetben fog köz kezekre bocsáttatni: minthogy a' könyvben alkatmatlan, sőt kár is volna olly tsinos munkákat öszve hajtogatás által diszteleníteni. Légy jó egészségben Érdeemes Olvasó! 's feltett tzelomnál hamarabb készült munkámnak vedd hasznát, a' melly hibákat imitt amott találsz, tudósíts felölök; és én jó akaratodat szívesen fogom tellyesíteni. Egyébaránt is légy meggyőzöttetve felöle, hogy e' munkának öregbítése, tisztogatása, 's helyesebbítése fő gondom, gyönyörűségem, és kötelességem léssz.

* * *

3) Báró *Febur*, Medicinæ 's Chirurgiæ Doctor, és Magyar-Országon Ts. K. Oculista, Pestről a' hol lakik 15-dik Májusbann indúlt-el más Vármegyékbe, szokott Szemorvosi és más hafznós munkálódásainak is folytatására. Székesfehérváron nyóltz napokat tölt, onnan 24-dik Májusbann *Veszprém* felé indúl, 's minekutanna ott is nyóltz napokat fog múlatni: tovább veszi útját, 's Júniusnak első napján Szalabérben lesíz. Nyóltz napig marad ott is, és Júniusnak 8-dikára Sopronba ér. A' kik tebát vagy szemeikre nézve akarnak a' fenn nevezett Ur' szolgálatjával élni; vagy Bélfzakadások' fel-kötésére alkalmas Angliai eszközöket tőle szerezni: kéretnek, hogy idejében jelentsék nálla magokat.